

Relacions internacionals i conflictes a l'època contemporània

Codi: 100358

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500501 Història	OT	4	1
2502758 Humanitats	OT	3	1
2502758 Humanitats	OT	4	1

Professor/a de contacte

Nom: Francisco José Veiga Rodriguez

Correu electrònic: francesc.veiga@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

Un coneixement fluid de la Història Contemporània internacional: periodització, fites principals, grans trets evolutius en el social, l'econòmic i el polític. Un mínim coneixement d'anglès, per llegir, almenys, textos acadèmics.

Objectius

Aquesta assignatura estudia la Història de les relacions internacionals en el període que segueix al final de la Guerra Freda (1948-1990). És, per tant, un exercici del que es denomina Història actual o Història del temps present.

El temari abasta els anys transcorreguts entre 1991 i 2022 perquè es pot identificar aquí un període tancat que inclou: a) El principi i final de l'anomenat New World Order protagonitzat pels Estats Units com a superpotència dominant després de la Guerra Freda; b) La Gran Recessió econòmica; c) La reacció contra la globalització amb l'aparició dels nacionalismes radicals i líders populistes; d) La pandèmia del COVID; e) l'esclat de les contradiccions del Nou Ordre mundial a la guerra d'Ucraïna. Tot això ve acompanyat d'importantes transformacions en la praxi de les relacions internacionals.

Complementant aquests continguts, l'assignatura aporta un estudi del període 1979-1989, que posa les bases per al final de la Guerra Freda i les transformacions posteriors, així com terminologia i conceptes específics propis de les relacions internacionals, un estudi de l'evolució de la ciència militar, la diplomàcia (conflictes i resolució o prevenció dels mateixos), la seguretat i la intel·ligència, i la teoria de l'estat que són habituals en Ciència Política i Dret però que no solen estar adaptats als estudis d'Història.

Competències

Història

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals tendències historiogràfiques i analitzar-ne críticament el desenvolupament.

- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Humanitats

- Analitzar críticament la cultura contemporània.
- Analitzar críticament la cultura de l'actualitat i les circumstàncies històriques en què s'inscriu.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar els processos històrics en què s'inscriu la cultura contemporània.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els processos històrics que condueixen als conflictes bèl·lics
2. Analitzar els processos històrics que condueixen als conflictes bèl·lics.
3. Aprendre de manera autònoma.
4. Avaluar críticament els models que expliquen les etapes històriques.
5. Avaluar i resoldre críticament els problemes historiogràfics propis dels estudis de la guerra.
6. Comunicar-se tant oralment com per escrit en l'idioma propi o en una tercera llengua utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
7. Escriure en un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
8. Identificar les estructures socials, econòmiques i polítiques del món contemporani.
9. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
10. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
11. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
12. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions dels altres participants.
13. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
14. Treballar en equip respectant les diverses opinions.
15. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història.
16. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.

Continguts

- 1.- Els antecedents: el final d'una era, 1973-1988
- 2.- La conclusió de la Guerra Freda: 1989-1991
- 2.- El NWO: crisi de reajustament, 1991-1995
- 3.- Triomf de la globalització, 1996-2000
- 4.- NWO, següent onada de reajustaments, 2001-2007
- 5.- La Gran Recessió. el NWO toca sostre, 2008-2015
- 6.- L'era de l'populisme, 2016-2019
- 7.- Pandèmia i salt a el buit, 2020
- 8.- El Nou Ordre Mundial i la globalització s'enfonsen a la guerra d'Ucraïna (2021-2022)

Metodologia

La metodologia docent i les activitats formatives contemplaran aspectes diversos, en la part i proporció que consideri adequada el professor. Per exemple:

Assistència a classes teòriques dirigides per el professor.

Assistència a sessions de seminaris i pràctiques dirigides per el professor.

Lectura comprensiva de textos.

Aprenentatge d'estratègies de recerca d'informació.

Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.

Preparació de presentacions orals.

Estudi personal.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	40	1,6	2, 9, 15
Sessions de seminaris i pràctiques dirigides per el professor	5	0,2	10, 11, 16
Tipus: Supervisades			
Exercicis pautats d'aprenentatge	5	0,2	5, 15, 16
Tutoríes	15	0,6	10, 13
Tipus: Autònomes			
Estudi personal	45	1,8	3, 10
Lectura de textos. Redacció de treballs, Preparació de comentaris orals i seminaris. Recerca d'informació bibliogràfica	30	1,2	3, 5, 6, 9, 10, 15, 16

Avaluació

D'acord amb allò establert a la Memòria del Grau, l'assignatura s'avaluarà atenent els punts següents:

- a) Exàmens: Proves escrites (parcials), amb nota acumulada que arribi fins a un 45% de total de la qualificació màxima;
- b) Treballs, a realitzar com a *take home*, a l'aula, o mixtos, que estipularà el professor amb nota acumulada que arribi fins a un 45% de la qualificació màxima;
- c) Pràctiques, a realitzar com a *take home*, a l'aula o mixtes, amb nota acumulada que arribi fins a un 10% de la qualificació màxima;

En conjunt, per superar l'assignatura l'alumne haurà d'obtenir la qualificació de 5 sobre 10. D'altra banda, cada professor podrà marcar, si ho creu útil, uns mínims a assolir en cadascun dels ítems a), b) i c) aquí contemplats.

Això es tradueix en:

- Dues proves escrites (20 + 25 punts) espaiades al llarg del curs. TOTAL: 45 punts
- Dos treballs escrits. TOTAL: 45 punts
- Pràctiques. TOTAL 10 punts

TOTAL MÀXIM DEL CURS: 100 PUNTS; APROVAT: 50 PUNTS

El sistema de puntuació serà acumulatiu, sense aplicar percentatges ni mitges.

S'efectuarà un examen final de reavaluació, en la data que fixi l'administració del centre, destinat als estudiants suspesos a les proves efectuades durant el curs. Per això, els estudiants s'han d'haver presentat a un mínim de proves de les que consten a la guia docent (tres proves), excloent-ne els exercicis de pràctiques.

Advertiments:

Només es reavaluaran les activitats realitzades (exàmens o pràctiques) i suspeses prèviament. La reavaluació se celebrarà a les dates oficials establertes per la Facultat. En cap cas, no es podrà plantejar la reavaluació com un mitjà de millorar la qualificació de l'alumnat que ja hagués aprovat l'assignatura en el procés normal d'avaluació continuada. La nota màxima que es podrà obtenir a la reavaluació és de 5,0 (Aprovat).

El plagi de fonts escrites (internet, llibres, treballs, etc.) o còpia a l'examen suposa un zero a la qualificació de l'exercici, sense possibilitat de recuperació. L'autoplagi d'altres feines de curs, del mateix alumne o aliens, entra en aquesta categoria sempre que el percentatge sigui elevat. En aquesta assignatura es fa servir escàner de control de plagi.

L'alumnat tindrà dret a revisar els resultats de les proves realitzades. El professor establirà oportunament els mecanismes per fer-ho, en hores d'atenció al despatx.

No s'establirà cap tipus d'examen especial individual, fora de les dates establertes per al conjunt dels estudiants.

Qualsevol imponderable que pugui afectar un estudiant en concret, amb justificació degudament documentada, es resoldrà dins del marc de les dates i convocatòries fixades per a tothom i amb l'arbitratge de Coordinació de Docència, si fos necessari. No es concediran tractes de favor a cap estudiant a partir de circumstàncies personals o professionals.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Proves teòriques escrites	45	4	0,16	1, 4, 7, 9, 10, 14, 15
Pràctiques	10	2	0,08	1, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16
Treballs i exercicis	45	4	0,16	1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15

Bibliografia

BAÑOS, Pedro, *El dominio mundial. Elementos del poder y claves geopolíticas*, Ariel, Barcelona, 2018

- BAER, Robert: *Soldado de la CIA*, Barcelona, Crítica, 2002
- BERGGRUEN, Nicolás; GARDELS, Nathan, *Gobernanza inteligente para el siglo XXI*, Taurus, Madrid, 2012
- BIORCIO, Roberto, *Il populismo nella politica italiana. Da Bossi a Berlusconi, da Grillo a Renzi*, Milán, Mimesis, 2015
- BRZEZINSKI, Zbigniew, *El gran tablero mundial*, Barcelona, 1998
- CAMUS, Jean-Yves & LEBOURG, Nicolas, *Far Right Politics in Europe*, Cambridge-Massachusetts / London, The Belknap Press, 2017
- CORM, Georges, *Europa y el mito de Occidente. La construcción de una historia*, Eds. Península, Barcelona, 2010
- , *El nuevo gobierno del mundo. Ideologías. Estructuras. Contrapoderes*, Barcelona, Península, 2012
- D'ANIERI, Paul, *Ukraine and Russia, From Civilized Divorce to Uncivil War*, Cambridge University Press, 2019
- DARWIN, John, *El sueño del imperio. Auge y caída de las potencias globales, 1400-2000*, Taurus, Madrid, 2012
- DURÁN Barba, Jaime y Nieto, Santiago, *La política en el siglo XXI. Arte, mito o ciencia*, Debate, Barcelona, 2018
- ESCOBAR, Pepe, *Globalistan. How the Globalized World is Dissolving Into Liquid War*, Nimble Books LLC, 2006
- FERGUSON, Nial, *La plaza y la torre. El papel oculto de las redes en la historia: de los masones a Facebook*, Debate, Barcelona, 2018
- FRIEDMAN, Thomas (2006): *La tierra es plana. Breve historia del mundo globalizado del siglo xxi*, Madrid, Martínez Roca, 2006
- GAGGI, Massimo y NARDUZZI, Edoardo: *El fin de la clase media y el nacimiento de la sociedad de bajo coste*, Madrid, Lengua de Trapo, 2006
- GESSEN, Masha, *El futuro es historia. Rusia y el regreso del totalitarismo*, Turner, Madrid, 2018
- GARCÍA PICAZO, Paloma, *Teoría breve de relaciones internacionales. ¿Una anatomía del mundo?*, Tecnos, Madrid, 2013 (4ª edición)
- GEL'MAN, Vladimir, *Authoritarian Russia. Analyzing Post-Soviet Regime Changes*, University of Pittsburgh Press, 2015
- GLENNY, Misha, *McMafia. Crime Without Frontiers*, London, The Bodley Head Ltd, 2008
- GOLDMAN, Marshall I.: *Petrostate: Putin, Power and the New Russia*, Oxford University Press, 2008
- GREENWALD, Glenn, *Snowden. Sin un lugar donde esconderse*, Barcelona, Ediciones B, 2014
- GUILLUY, Christophe, *No Society. El fin de la clase media occidental*, Taurus, 2019
- HAAS, Mark L., and LESCH, David W. (eds.), *The Arab Spring. Change and Resistance in the Middle East*, Boulder, Colorado, Westview Press, 2012
- HATZFELD, Jean: *Una temporada de machetes*, Barcelona, Anagrama, 2004
- HEINBERG, Richard, *Fracking: el bálsamo milagroso*, Barcelona, Icaria, 2014

HEWITT, Gavin, *Europa a la deriva*. Alianza Editorial, Madrid, 2008

HUNTINGTON, Samuel: *El choque de civilizaciones y la reconfiguración del orden mundial*, Barcelona, Paidós, 2005

INNERARITY, Daniel: *Pandemocracia. Una filosofía de la crisis del coronavirus*, Galaxia Gutenberg, 2020

JORDÁN, Javier, *Manual de estudios estratégicos y seguridad internacional*, Plaza y Valdés, Madrid, 2013

KAHL, Colin & WRIGTH, Thomas, *Aftershocks. Pandemic Politics and the End of the Old International Order*, St Martin's Press, New York, 2021

KAPLAN, Robert D., *La venganza de la geografía. Cómo los mapas condicionan el destino de las naciones*, RBA, Barcelona, 2013

KLEIN, Naomi, *La doctrina del shock*, Barcelona, Paidós, 2010

KHANA, Parag, *El segundo mundo. Imperios e influencia en el nuevo orden mundial*, Paidós, Barcelona, 2008

KISSINGER, Henry, *Orden mundial*, Debate, Barcelona, 2016

LARUELLE, Marlene, *Russian Nationalism. Imaginaries, Doctrines and Political Battlefields*, London & New York, Routledge, 2019

LEWIS, Michael, *Boomerang. Viajes el nuevo Tercer Mundo europeo*, Deusto, 2012

LYNCH, Marc, *The Arab Uprising. The Unfinished Revolutions of the New Middle East*, New York, Public Affairs, 2012

MÁRMORA, Lelio: *Las políticas de migraciones internacionales*, Buenos Aires, Paidós (2.^aed.), 2005

MAZOWER, Mark, *Gobernar el mundo. Historia de una idea desde 1815*, Barlin Libros, Valencia, 2018

McGREGOR, Richard, *El Partido. Los secretos de los líderes chinos*, Madrid, Turner, 2011

MICHEL, Serge, y BEURET, Michel: *China en África. Pekín al conquista del continente africano*, Madrid, Alianza Editorial, 2009

MONIZ BANDEIRA, Luiz Alberto, *El desorden mundial. Guerras de poder, terror y caos*, Madrid, Clave Intelectual, 2018

MORRIS, Ian, *War! What Is It Good For? Conflict and the Progress of Civilization from Primates to Robots*, Picador, New York, 2015

MUDDE, Cas, *On extremism and democracy in Europe*, Londres, Routledge, 2016

NAGLE, Ángela: *Muerte a los normies. Las guerras culturales en internet que han dado lugar al ascenso de Trump y la alt right*, Tarragona, Orciny Press, 2018

NAÍM, Moisés: *Ilícito. Cómo traficantes, contrabandistas y piratas están cambiando el mundo*, Barcelona, Debate, 2006

NAPOLEONI, Loretta: *Economía canalla. La nueva realidad del capitalismo*, Barcelona, Paidós, 2008

NASR, Vali, *Meccanomics: The March of the New Muslim Middle Class*, One World. 2010

-----, *Forces of Fortune: The Rise of the New Muslim Middle Class and What It Will Mean for Our World*, Free Press, NY, 2009

NEILA HERNÁNDEZ, José Luis; MORENO JUSTE, Antonio; ALIJA GARABITO, Adela; SÁENZ ROTKO, José Manuel; SANZ DÍAZ, Carlos, *Historia de las relaciones internacionales*, Alianza Editorial, Madrid, 2018

NOYA, Javier, *Diplomacia pública para el siglo XXI*, Ariel, Barcelona, 2009

POCH-DE-FELIU, Rafael, *Entender la Rusia de Putin*, Akal, Madrid, 2018

O'TOOLE, Fintan, *El fracaso heroico. El Brexit y la política del dolor*, Capitán Swing, 2020

PATRIKARAKOS, David, *War in 140 Characters: How Social Media Is Reshaping Conflict in the Twenty-First Century*, New York, Basic Books, 2017

POCH-DE-FELIU, Rafael: *La gran transición. Rusia, 1985-2002*, Barcelona, Crítica, 2003

-----, *La actualidad de China: un mundo en crisis, una sociedad en gestación*, Barcelona, Crítica, 2009

-----, *La quinta Alemania*, Barcelona, Icaria, 2013

RACHMAN, Gideon, *Easternisation. War and Peace in the Asian Century*, The Bodley Head, London, 2016

REID, Michael, *El continente olvidado. La lucha por el alma de América Latina*, Belacqva, Barcelona, 2009

REGUERA, Marcos, *El triunfo de Trump. Claves sobre la nueva extrema derecha norteamericana*, Madrid, Postmetrópolis Editorial, 2017

REYNTJENS, Filip, *The Great African War. Congo and Regional Geopolitics, 1996-2006*, Cambridge University Press, 2009

SERRANO, Pascual, *Prohibido dudar. Las diez semanas en que Ucrania cambió el mundo*, Akal, Madrid, 2022

SHARMA, Ruchir, *Países emergentes*, Aguilar, Madrid, 2013

SHLAIM, Avi, *El muro de hierro. Israel y el mundo árabe*, Granada, Almed, 2003

SIMONE, Raffaele, *El monstruo amable ¿El mundo se vuelve de derechas?* Barcelona, Ed. Taurus, 2012

STEARNS, Jason K., *Dancing in the Glory of Monsters. The Collapse of the Congo and the Great War of Africa*, New York, PublicAffairs, 2010

STEGER. Manfred B., y ROY, Ravi K., *Neoliberalismo. Una breve introducción*, Madrid, Alianza Editorial, 2011

TOHARIA, , Manuel: *El clima. El calentamiento global y el futuro del planeta*, Barcelona, Debate (3.ª ed.). 2007

TODD, Emmanuel: *Después del imperio. Ensayo sobre la descomposición del sistema norteamericano*, Madrid, Foca, 2003

TOOZE, Adam, *Crash. Cómo una década de crisis financiera ha cambiado el mundo*, Crítica, Barcelona, 2018

VVAA, *El gran retroceso*, Barcelona, Seix Barral, 2017

VEIGA, Francisco: *La trampa balcánica*, Barcelona, Grijalbo, 2.^a ed., 2002

---- *Slobo. Unabiografía no autorizada de Slobodan Milošević*, Madrid, Debate, 2004

---- DA CAL, Enrique U.; DUARTE, Ángel: *La paz simulada. Una historia de la Guerra Fría*, Madrid, Alianza Editorial, 1997

----- *La fábrica de las fronteras. Guerras de secesión yugoslavas, 1991-2001*, Alianza Editorial, Madrid, 2011

----- y MOURENZA, Andrés, *El retorno de Eurasia, 1991-2011. Veinte años del gran espacio geoestratégico que abrió paso al siglo XXI*, Barcelona, Península, 2012

--- ; HAMAD ZAHONERO, Leyla; GUTIÉRREZ DE TERÁN, Ignacio: *Yemen. La clave olvidada del mundo árabe, 1911-2011*, Alianza Editorial, Madrid, 2014

---: *El desequilibrio como orden. Una historia de la posguerra fría*, Alianza Editorial, Madrid, 2015 (2ª edición)

-----; GONZÁLEZ-VILLA, Carlos; FORTI, Steven; SASSO, Alfredo; PROKOPLJEVIC, Jelena; y MOLES, Ramón: *Patriotas indignados. Sobre la nueva ultraderecha en la Posguerra Fría. Neofascismo, posfascismo y nazbols*, Alianza Editorial, Madrid, 2019

VEIGA, Francisco, *Ucrania 22. La guerra programada*, Alianza Editorial, Madrid, 2022

WIND, Marlene, *La tribalización de Europa*, Barcelona, Espasa / Planeta, 2019

WOODWARD, Bob, *Miedo. Trump en la Casa Blanca*, Roca Editorial, 2018

-----, *Rabia*, Roca Editorial, 2020

----- & COSTA, Robert, *Peligro*. Roca Ed., 2021

ZAK *The Post-American World*, Nueva York, W.W. Norton and Company, 2008

ZUBOFF, Shoshana, *La era del capitalismo de la vigilancia*, Eds. Paidós, 2020

Programari

*